

Az agrigentumiak Hercules-szobra

Herculis templum est apud Agrigentīnōs nōn longē ā forō sānē sānctum apud illōs et religiōsum. Ibī est ex aere simulācrum ipsūs Herculis pulcherrimum. Quamquam plūrima simulācra vīdī, iūdicēs, pulchrius simulācrum, quam illud, nunquam cōnspicātus sum. Ad hoc templum Verrēs nocte servōs quōsdam armātōs repente mīsīt. Hī concurrerunt et templum expūgnābant, sed cūstōdēs templī clāmāvēre, et servīs obsistere templumque dēfendere cōnābantur. Sed servī Verris eōs clāvīs et fūstibus reppulērunt, et ubī valvās templī effrēgērunt, simulācrum commovēbant. Intereā fāma tōtā urbe percrēbruit; fāma erat servōs templum expūgnāre. Subitō nūntius quīdam in forum celerrimē ingressus nūntiāvit servōs quōsdam simulācrum Herculis commovēre. Omnēs Agrigentīnī, ubī surrēxērunt tēlaque arripuērunt, brevī tempore ad templum ex tōtā urbe accurērunt. Ubī ad templum pervēnērunt, vīdērunt servōs simulācrum summā vī commovēre cōnārī. Tum Agrigentīnī, māximē irātī, impetum repente fēcērunt; frēbat māgna lapidātiō; servī Verris fūgērunt.

Num scelera pēiōra umquam audīvistis, iūdicēs? Num facinora scelestiōra umquam accēpistis? Audīte, iūdicēs, operamque dīligentius date: mox et pēiōra et scelestiōra audiētis. (In Verrem II.4 43, 94–95)

A cataniai Ceres-szobor megszerzése

Est apud Catinēnsēs sacrārium Cereris. Sed nōn licet virīs in sacrārium illud intrāre. Mulierēs et virginēs sacra cōnficere solent. In eō sacrāriō sīgnum Cereris erat perantīquum. Hoc sīgnum servī Verris ex illō religiōsissimō atque antīquissimō locō nocte sustulērunt. Postrīdiē sacerdotēs Cereris rem ad magistrātūs suōs dētulērunt; omnibus rēs atrōcissima esse vidēbātur. Tum iste, quod suspīciōnem ā sē dēmovere volēbat, amīcum quendam suum iussit aliquem reperīre et accūsāre. Nōlēbat enim Verrēs in crīmine esse. Amīcus igitur ille nōmen servī cūiusdam dētulit; tum hunc servum accūsāvit, testēsque fictōs in eum dedit. Senātus Catinēnsium rem lēgibus suīs iūdicāre cōstituit, et sacerdotēs vocāvit. Ubī senātus dē omnibus rēbus rogāvit, sacerdotēs respondērunt servōs Verris in templum nocte intrāvisse et sīgnum locō sustulisse; affirmāvērunt sē omnēs omnia cōnspicātās esse. Senātus igitur negāvit illum servum in templum nocte ingressum esse et sīgnum sustulisse, et cōfirmāvit eum innocentem esse. Opīnor, iūdicēs, vōs scelera pēiōra nunquam audīvisse. Sed operam mihī date; nam et pēiōra putō vōs mox audītūrōs esse. (In Verrem II.4 45, 99–100)

Grammatica

az infinitivusok rendszere

	<i>actívum</i>	<i>passívum</i>
<i>imperfectum</i>	impf. tó + -re = (-āre -ēre -ere -īre) habēre	impf. tó + -ri = (-ārī -ērī -ī -īrī) habērī
<i>perfectum</i>	perfectum tó + -isse habuisse	supinum tó + -us³ esse habitus esse
<i>instans</i>	supinum tó + -ūrus³ esse habitūrus esse	supinum tó + -um īrī (!) habitum īrī

a deponens igék infinitivusai

<i>inf. imperfectus passivi</i>	hortārī
<i>inf. perfectus passivi</i>	hortātus 3 esse - hortātī 3 esse
<i>inf. instans activi (!)</i>	hortātūrus 3 esse - hortātūrī 3 esse

accusativus cum infinitivo

1. alanyi / tárgyi mellékmondat helyett a latinban igeneves (*infinitivusos*) szerkezet áll többnyire **érzékelést, mondást, tudást** kifejező igék mellett használatosak az ilyen szerkezetek három elemből állnak: 1. vezérgé (*verbum regēns*) 2. infinitivus 3. accusativus magyarrá mellékmondatl fordítjuk, ahol a mm. állítmánya az infinitivus, alanya az accusativus lesz.

— *előidejű*: Video patrem venisse. — Látom, hogy az apa jött. (~Látom apát megjönni)

Fama erat servos templum expugnavisse. — Az a hír járta, hogy szolgák ostromolták meg a templomot.

— *egyidejű*: Video patrem venire. — Látom, hogy az apa jön. (Látom apát jönni)

Fama erat servos templum expugnare. — Elterjedt a hír, hogy szolgák ostromolják a templomot.

— *utóidejű*: Video patrem venturum esse. — Látom, hogy az apa jönni fog. (~*Látom apát majd jönni*)

Fama erat servos templum expugnatus esse — Az a hír járta, hogy szolgák fogják megostromolni a templomot.

2. Az infinitivusban álló igének lehet külön tárgyi bővítménye is.

Sacerdotes responderunt ... servos Verris signum sustulisse. — A papnők azt felelték, hogy Verres szolgálai elvitték a szobrot.

Fama erat exercitum Romanum hostes devicisse. — Az a hír járta, hogy a római sereg(et) legyőzte az ellenség(et).

megoldás a passzív infinitivus: Fama erat hostes ab exercitu Romano devictos esse.
Sacerdotes responderunt ... a servis Verris signum sublatum esse.

3. Ha a verbum regensnek és az infinitivusnak az alanya azonos, akkor az accusativus minden esetben a visszaható névmás (mē, tē, sē, nōs, vōs, sē).

Sacerdotes responderunt se omnia conspīcatas esse. A papnők azt válaszolták, hogy ők mindent láttak.

nominativus cum infinitivo

az észrevevést, mondást, gondolást, parancsolást kifejező igék közül néhányan, ha passzívumban állnak, akkor *nominativus cum infinitivo*-nak nevezett szerkezetet alkotnak. A vezérigé alanya és a kijelentő alanyi mellékmondat alanya mindig azonos. (*Állni látszék az idő*)

Dicar princeps Aeolium carmen ad Italos deduxisse modos.

Mondatik majd rólam, hogy elsőként ültettem át az aiol dalt itáliai mértékekre.

Fertur Xanthippe morosa fuisse. — Azt mondják, hogy Xanthippé zsémbes volt.

Iubentur consules exercitum conscribere. — A consuloknak megparancsolják, hogy toborozzanak hadsereget.

Dicitur Remus a Romulo interfectus esse. — Romulus állítólag megölte Remust.

Putantur hostes venturi esse. — Azt gondolják, hogy az ellenség jönni fog.

Omnibus res atrocissima esse videbatur. — Mindenkinek úgy tűnt, hogy ez rendkívül elvetemült dolog.

A szerkezetben álló infinitivusokat egyeztetni kell az alannal. Inf. perfectus passivi sg.: -us esse, -a esse, -um esse; pl.: -ī esse, -ae esse, -a esse; inf. instans activi sg.: -ōrus esse, -ōra esse, -ōrum esse; pl.: -ōrī esse, -ōrae esse, -ōra esse.

fīo, fierī, factus sum

<i>praet. impf.</i>	<i>praes. impf.</i>	<i>fut. impf.</i>
fīebam, fīebās, fīebat fīebāmus, fīebātis, fīebant	fīō, fīs, fit —, —, fīunt	fīam, fīēs, fiet fīēmus, fīētis, fient

nōlō nōlle nōluī

<i>praet. impf.</i>	<i>praes. impf.</i>	<i>fut. impf.</i>
nōlēbam, nōlēbās, nōlēbat nōlēbāmus, nōlēbātis, nōlēbant	nōlō, nōn vīs, nōn vult nōlumus, nōn vultis, nōlunt	nōlam, nōlēs, nōlet nōlēmus, nōlētis, nōlent
<i>praet. perf.</i>	<i>praes. perf.</i>	<i>fut. perf.</i>
nōlueram, nōluerās, nōluerat etc.	nōluī, nōluistī, nōluit etc.	nōluerō, nōlueris, nōluerit etc.

Esettan ablativus temporis

Az ablativus időegységet, időt jelentő szavakkal (**annus, mēnsis, diēs, tempus**) praepositio nélkül fejezi ki azt az időhatározót, mely a *mikor?*, ritkábban a *mennyi idő alatt?* kérdésre felel.

brevī tempore — rövid idő alatt; primā luce, die, nocte

Mendācem memorem esse oportet. Caesar audīverat Pompēium cōnfestim esse venturum. Themistoclēs respondit sē ignōrāre Aristīdem. Cōsulēs sciēbant sē post annum futūrōs esse prīvātōs. Caesar iussit equitātum revertī. Segesta est oppidum pervetus in Siciliā, quod ab Aenēā conditum esse dēmōstrant. Cōsulēs iubentur exercitum cōnscribere.